

Semblança de

Joan Abella i Creus - Mineralogista

per Joan Cuscó

Fotos: Pere Monistrol.

-Vaig néixer el 1968 -ens diu, mentre té a les mans una galena que, per contra, té uns 3.600 anys.

Entre els mineralogistes sabadellencs actuals, que formen una família, avui dedicarem aquest espai a un dels més joves: Joan Abella. Té disset anys.

-Vaig néixer el 1968 -ens diu, mentre té a les mans una galena(1) que, per contra, té uns 3.600 anys.

Fa quatre anys que instal·la la seva parada a la plaça del Mercat cada matí dominical: estiu i hivern, tostemps. Si alguna vegada no hi és, serà perquè es troba furgant i picant en les entranyes d'alguna mina o cantera.

Abans de prosseguir amb el nostre personatge, cal fer una breu història d'aquesta afecció a la mineralogia a casa nostra. Es fa obligat parlar amb Joan Andrés, un dels més "vells" entesos en aquesta vessant. Per ell sabem que el pare de la mineralogia a Sabadell fou Miquel Crusafont (1910-1983) el qual, de ben jove s'inicià a la mineralo-

gia i fou l'any 1930 qui, amb altres companys, crea la secció de Ciències i Arts al Centre Excursionista Sabadell i, al mateix any, un "Museu de Geologia"... Joan Andrés afegeix que el doctor Francesc de P. Bedós i Arnal (1861-1928) a part dels articles que havia publicat sobre medicina i botànica, en feu algun sobre mineralogia. De l'Andrés direm que fou un alumne avantatjat del doctor Miquel Crusafont. Però no vol que ens ocupem d'ell: ja s'ha "retirat", ha deixat de banda aquella seva adolorada activitat, donant pas als joves...

En aquesta cita dominical hom pot veure-hi altres mineralogistes que exposen tota una varietat de minerals. La gent -grans i petits- s'apropen, miren, consulten... I, alguns, adquireixen alguna peça.

Entre els assidus mineralogistes que se situen en aquest lloc mercadal, podem veure, per ordre d'edat, Josep Monné (71 anys); també Pere Costa (68 anys), abans restaurador, conegut per tothom... Aquests són els qui habitualment s'instal·len els matins dels diumenges a la plaça del Mercat. En aquestes parades on curiosament disposades són a la vista tota una varietat de minerals, s'hi atura a contemplar un públic heterogeni.

-És la gent jove la que més s'interessa? -preguntem al jove Abella.

-Sí, i sobretot, escolars.

-Futurs col·leccionistes o mineralogistes, en tot cas?

-Per aquí es comença -ens diu.

I tot seguit ens explica com s'inicià ell.

-Era a finals de l'any 1980, passejant amb el meu pare per aquesta plaça del Mercat, un diumenge com avui, que vaig sentir una atracció envers una parada en concret: en ella hi havia exposada una sèrie de minerals d'arreu de la península. Vaig demanar al pare que me'n comprés alguns. Ho va fer, perquè li plaïa que jo tingués interès per una afició. Primer me'n comprà uns de petits i així, setmana rera setmana, ja no tans sols tenia interès a formar una col·lecció sinó també de conèixer-los i fins i tot d'anar-los a buscar... Amb una col·lecció de 70 exemplars i un petit

llibre d'iniciació a la mineralogia, va néixer en mi una gran afició per aquesta ciència.

Amb un any i mig escàs va arribar a tenir una habitació plena. Aleshores, però... val més que sigui ell mateix que ens ho expliqui.

-Aleshores vaig muntar una parada dominical (1982) de venda i intercanvi de minerals i a poc a poc vaig aconseguir de posar-me en contacte amb majoristes i vaig fer-me una clientela... I pel Sant Jordi d'aquell mateix any vaig fer el primer escrit, "La parada del mercat", que es publicà a la revista del col·legi del Cor de Maria.

Tot seguit ens conta que el novembre del 1982 va tenir un estand en l'Expominer-82, que és una exposició de minerals de caire internacional que se celebra cada any al Palau de Congressos de Barcelona. Arran d'ella va inscriure's com a membre del Grup Mineralògic Català, que és el més important de Catalunya. I fou a partir de lla-

Restaurant

Marcel

Joan
Maragall, 6 i

Advocat
Cirera, 38
(Plaça del Gas)

Telèfon 725 23 00

SABADELL

classic
club

Sant A. M.ª Claret, 2
Tel. 725 01 26 - SABADELL

“...la més rica ha estat les galenes de Bellmunt i com a curiosa les aragonites de Mura...”

vors que ha participat, com a expositor, en la majoria de les fires mineralògiques que se celebren a Catalunya, com, per exemple: Sant Celoni (la més antiga), Manresa, Mataró, Lleida, Arenys de Mar...

L'activitat de Joan Abella és àmplia. Com sigui que en aquest camp hi ha molta cosa per fer, s'ocupà de convocar tots els col·leccionistes de Sabadell, àdhuc de la seva comarca, a una reunió en la qual s'invità al president i secretari del Grup Mineralògic Català i el president de la Federació Europea de Paleontologia i Mineralogia d'Espanya. En aital reunió no s'hi va aplegar pas tota la convocatòria de gent com hom s'esperava, però no obstant va aconseguir de formar una junta. Malauradament, però, per falta de col·laboració i esperit d'ajuda va haver de dissoldre pocs mesos després.

Això, però, no el descoratja. En Joan Abella persisteix amb la seva dèria, enfortida cada dia més i més. I és el 3 de març de l'any passat quan se li otorga el premi especial pel millor exemplar d'interès científic en la Mineral-Expo de Sant Celoni per unes galenes cristallitzades, que obtingué en la zona minera de Bellmunt del Priorat. Zona aquesta en la qual aquest jove mineralogista dedica una especial atenció i estudi, com més endavant es veurà.

El nostre personatge és proposat per a formar part de la junta directiva del Grup Mineralògic Català i des d'ella proposa la realització d'una Mineral-Expo a Sabadell. No solament té el vist i plau, sinó que se'l nomena organitzador i cap de fira d'aquesta proposta. Arran d'aquesta exposició, Joan Abella passà a ésser el principal protagonista;

premsa i ràdio van comentar-ho àmpliament i deguda. S'ho mereixia a bastament. Val a dir que aquesta exposició, celebrada al vestíbul de l'Escola Industrial, aplegà uns 23 expositors d'arreu de Catalunya i es cobriren una cinquantena de metres de taula. L'afluència de públic fou massiva. El nostre personatge fou felicitat per la seva tasca organitzativa i la junta del grup va prometre que aquesta mostra caldria repetir-la l'any vinent, que és l'actual.

-Estàs treballant amb aquesta 2ª Mineral-Expo local? -fem.

-Efectivament, ja ens estem movent per tornar-la a repetir i, fins i tot poder superar l'anterior... Es farà en el mateix marc: el vestíbul de l'Escola Industrial.

La inquietud de Joan Abella no cessa. Hom podria emprar allò que “li agrada picar pedra”... Veieu-ho sinó: no fa pas molts mesos que va convocar una reunió de nois interessats per la mineralogia a Sabadell. La reunió tingué lloc en els locals de la parròquia de Sant Salvador. El propòsit era de crear una entitat mineralògica reconeguda a la nostra ciutat. D'un principi s'hi van adherir 11 socis. El rector de l'esmentada parròquia, comprenent la lloable iniciativa, cedí un local per al Club de Joves Mineralogistes de Sabadell. El número de socis ha anat augmentant. Actualment són uns 30, els quals organitzen diverses activitats i fins i tot algunes sortides.

I no para pas aquí la cosa. L'Abella ha editat la “Revista Jove de Mineralogia”, que surt trimestralment, en la qual s'hi apleguen treballs del Grup. El propi Abella n'és, com no, el principal col·laborador. N'és l'ànima.

Com sigui que és ell un bon coneixedor d'aquesta branca científica, el mou l'interès per difondre més i més aquesta especialitat i, per tant, dona algunes xerrades a centres escolars a nivells d'E.G.B.

El gener proppassat va lliurar un treball de la monografia de Bellmunt del Priorat al Grup Mineralògic Català, el qual li serà publicat a la revista “Mineralogistes de Catalunya”.

Entre altres premis que ha guanyat, destaca el que obtingué fa poc a la Mineral-Expo de Sant Celoni “pel millor exemplar absolut”: una peça de quarç fumat.

Cal admirar allò que ja ha realitzat aquest jove mineralogista i és fàcil preveure el que pot fer d'ara endavant...

* * *

El mineralogista dona més importància al fet d'anar a cercar els minerals directament a les mines i canteres que hi ha arreu. Bé, arreu-arreu, cal precisar-ho. A veure, Joan:

-On són els llocs més propers?

-Montjuic, Tibidabo, Papiol, Santa Creu d'Olorda, Sant Faust de Campcentelles...

-I els més rics de minerals?

-A Catalunya: Bellmunt del Priorat, Vimbodí, de la província de Tarragona; a Girona, Cap de Creus, Costa-Bona; a Lleida, Peramea, a la de Barcelona, Cardona, Gualba i els ja citats...

-Com es localitzen les vetes? Per previ estudi del lloc o per experiència?

-Per un estudi científic per mitjà d'un geòleg i després fer unes prospeccions per conèixer la gènesi del jaciment... I, en pla d'afecionat, pels indicis que donen les mateixes vetes...

-De totes les troballes que has fet, quina ha estat la més rica i quina la més original o curiosa?

-Bé, la més rica ha estat les galenes de Bellmunt i com a curiosa les aragonites de Mura...

-I quina t'agradaria poder arribar a trobar?

-Una baritina cristallitzada de Bellmunt. I altres minerals de plata del mateix lloc, que són difícils de trobar.

-Quant temps requereix l'estudi d'una peça, com a mitjana?

-Com un parell d'hores, químicament.

El mineralogista té cura d'anotar dia, lloc i naturalesa de cada trobada. Tot li servirà per omplir la pròpia documentació. Documentació que cal que sigui rigorosa i fidel. Això ho té ben clar Joan Abella. Com té ben clar que vol iniciar-se a l'estudi de la branca més pròxima a la mineralogia. De moment sap el que vol...

La mineralogia té molts de contactes amb la química, tota vegada que els minerals són composts químics. És, sens dubte, una ciència molt interessant. Descobrir els secrets de la geologia, de la qual aquella en forma part, és subjuntant. I no solament l'estudi d'aquells minerals que tenen origen en els temps prehistòrics, sinó també els que comprenen els meteorits i les mostres de minerals extraterrestres que es poden obtenir.

-És aquest, Joan, un camp en el qual ja has obtingut alguna experiència? -li demanem.

-Poca... Ara bé, tinc algun exemplar d'aquest origen: és una tectita, d'un meteorit llunar, caigut a Tailandia... I també un meteorit de ferro que vaig trobar a Martorelles...

Dues "pedres" que s'hi podria jugar a palets... Però, en realitat, la cosa és més seriosa...

-Es pot quantificar els minerals classificats? -preguntem.

-Sí, són tres mil espècies i una gran quantitat de varietats.

-Quins països són els més rics en minerals?

-Brasil i Sudàfrica.

-Es pot trobar algun mineral en el subsòl sabadellenc?

-Per ser un terreny sedimentari no existeix pràcticament cap espècie, si bé fa uns anys i concretament a l'indret de Can Quadres s'hi va trobar la pirita(2) i la turba(3).

D'uns anys ençà molts minerals, deixant apart les pedres precioses de tots conegudes, són utilitzats en joieria. És aquest un camp que s'està explotant pel seu exotisme i originalitat. Minerals que no tenen una cotització alta, però, en canvi, tenen una presència efectista i decorativa. Val a dir que algunes peces serveixen de decoració en algunes llars. I no diguem de les espècies que en ser excitades amb els raigs ultra-violetes (o llum negra) canvien la seva estructura interna i reflecteixen una llum diferent de la que tenen a simple vista. Això fa que siguin un motiu decoratiu i a la vegada es pot observar les seves propietats.

D'això i més encara ens podria il·lustrar qui-sap-lo aquest jove mineralogista, el qual dona la impressió que tot això per ell és com un joc. Certament, un joc fascinant...

Perfil

Ell, Joan: Joan per aquí,

Joan per allà...

(Fins i tot per les mines).

Ell furga.

I de les pedres, pans.

Ensenya i desentranya.

I, fidel al seu cognom, pica fort.

D'aquesta seva passió en sap un pou...

i una mina.

Questionari "PROUST"

-El principal tret del meu caràcter?

-Forta personalitat.

-La qualitat que prefereixo en un home?

-La sinceritat.

-La qualitat que prefereixo en una dona?

-La comprensibilitat.

-Allò que més estimo en els amics?

-El diàleg, l'intercanvi d'opinions i punts de vista.

-El meu principal defecte?

-El de reaccionar poc correctament, a vegades.

-La meua ocupació preferida?

-Divulgar la mineralogia i conèixer-la millor.

-El meu somni de benestar?

-Estar amb la companyia desitjada, tenir treball i gaudir de bona salut.

-Quina fóra la meua pitjor desgràcia?

-La pèrdua de la meua companyia i la ceguera.

-Què voldria ser?

-Un científic.

-On desitjaria viure?

-A la muntanya i a prop d'una ciutat no massa gran.

-Quin color prefereixo?

-El blau.

-Quina flor prefereixo?

-La violeta.

-Quin ocell prefereixo?

-La cadenera.

-Els meus autors preferits en prosa?

-Benito Pérez Galdós.

-Els poetes preferits?

-Maragall i Verdaguer.

-Els herois de ficció?

-Alan Quatterman.

-Les meves heroïnes de ficció?

-Marianela (de Pérez Galdós).

-Els meus compositors preferits?

-J.M. Ortega Monasterio, (el creador de la coneguda havanera "EL meu avi").

-Els pintors preferits?

-Salvador Dalí.

-Els meus herois de la vida real?

-Els que amb el seu sol esforç han arribat a aconseguir allò pel qual han lluitat.

-Les meves heroïnes històriques?

-Les dones que valent-se del seu esforç han realitzat algun descobriment important i, sense fer-els-hi pot la societat masculina del moment, van exposar les seves descobertes.

-Els noms que prefereixo?

-Gemma i Joan.

-Què detesto més que res?

-L'incompliment de la paraula.

-Quins caràcters històrics menyspreo més?

-La intransigència per part dels governants.

-Quin fet militar admiro més?

-La rendició del Japó en la II Guerra Mundial.

-Quina reforma admiro més?

-La descolonització.

-Quins dons naturals voldria tenir?

-Voluntat i més tolerància.

-Com m'agradaria morir?

-Havent complert el meu anhel i amb tranquil·litat.

-Estat present del meu esperit?

-Preocupat per la degradació dels valors humans.

-Fets que m'inspiren més indulgència?

-Allò que es fa sense mala intenció.

-El meu lema?

-Poder estimar i tenir afició per alguna cosa.

-(Això ja és un bon compost químic, Joan...)

(1) Galena: sulfur de plom (Pb.S.)

(2) Pirita: és un bisulfur de ferro (FeS₂)

(3) Turba: és un carbó en formació.